

Aprob,
Avocatul Poporului
Victor Ciorbea

RAPORT

**privind vizita desfășurată la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru
Solicitanții de Azil București**

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Conform art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, în principal prin: a) vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; b) formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate; c) formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu.

Conform art. 40 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată **”Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale. Conducerea locurilor de detenție vizitate este obligată să acorde asistență și să se întâlnească cu membrii echipei de vizitare, în vederea realizării scopului vizitei”.**

De asemenea, potrivit prevederilor art. 20 din Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10

decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009, **pentru a permite mecanismelor naționale de prevenire să își îndeplinească atribuțiile, statele-părți la prezentul protocol se angajează să le acorde acestora: a) acces la toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate în locurile de detenție, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora; b) acces la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție; c) acces la toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora; d) posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, fie personal, fie cu un interpret, dacă se consideră necesar, precum și cu orice altă persoană despre care mecanismul național de prevenire consideră că poate furniza informații pertinente; e) libertatea de a alege locurile pe care doresc să le viziteze și persoanele cu care doresc să aibă întrevederi.**

În acest context, în temeiul art. 35 lit. a) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului a efectuat la data de 21 septembrie 2018 o vizită la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil din București, strada Vasile Stolnicul nr. 15, bloc 13, sector 2.

La efectuarea vizitei au participat consilieri din cadrul instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție,

-jurist,

-asistent social și

-psiholog, domnul

-medic, colaborator extern și domnul

., reprezentant al

Organizației Neguvernamentale Asociația GRADO-Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului.

Vizita a fost făcută inopinat și a avut ca obiective: condițiile materiale de primire, dreptul la informare, accesul la asistență medicală, psihologică și socială, persoane vulnerabile, precum și oricare alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în Locurile de Detenție.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Reamintim că Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil din București a făcut obiectul unei vizite anterioare la data de 19 septembrie 2017. Față de aceasta nu s-au constatat modificări în ceea ce privește desfășurarea activității

Centrului, aceasta având loc în două locații: în strada Vasile Stolnicul, nr. 15, bloc. 13, sector 2, București (cazare, asistență medicală, asistență socială, asistență psihologică) și în strada Tudor Gociu, nr. 24 A, sector 4, București (proceduri administrative și juridice).

Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil funcționează în subordinea Direcției Azil și Integrare din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI) și are o capacitate de 416 locuri de cazare, astfel: 320 locuri de cazare pentru solicitanții de azil și persoane beneficiare ale unei forme de protecție acordată de către statul român prin Inspectoratul General pentru Imigrări și un număr de 96 locuri în cadrul unui spațiu închis special amenajat. Din declarațiile reprezentanților Centrului, la data vizitei, în spațiul închis nu se afla nici o persoană.

În centru se aflau un număr de 141 solicitanți de azil și persoane beneficiare ale unei forme de protecție (97 solicitanți de azil, 18 refugiați și 26 persoane cu măsură de protecție), din diverse țări de origine: Irak, Siria, Palestina, Afganistan, Iran, Somalia, Guineea, Nigeria, Camerun, Bosnia Herțegovina, India, Bangladesh, toți beneficiarii aflându-se în spațiul deschis, având permisiunea să părăsească oricând centrul.

La data vizitei, în centru se aflau un număr de 15 cazuri vulnerabile: persoane vârstnice (2 cazuri), persoane cu handicap (5 cazuri- 4 copii și un adult), familii monoparentale (7 cazuri), minori neînsoțiți (1 caz).

În situația minorului neînsoțit, Centrul formulase prin adresă scrisă către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (D.G.A.S.P.C.) sector 2 București, solicitare pentru desemnarea unui reprezentant legal. A fost desemnată o persoană din partea D.G.A.S.P.C., un inspector de specialitate, în conformitate cu dispozițiile art. 77 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ținând seama de prevederile art. 16 din Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, care să susțină drepturile copilului și să participe alături de acesta la întreaga procedură de acordare a statutului de refugiat, respectiv a azilului în România.

În cursul anului 2018, până la data vizitei, un număr de 2 copii minori au fost plasați la Centrul pilot de protecție pentru copilul victimă a traficului de ființe umane

„Gavroche” Sector 2 București, fiind un serviciu social specializat pentru astfel de situații, prin serviciile oferite stabilindu-se cea mai bună modalitate de reintegrare în societate a copilului repatriat.

Tot în cursul anului 2018, pe perioada protecției temporare un minor a locuit, cu rudele care l-au însoțit, refuzând plasarea într-un serviciu social pentru copii.

La momentul cazării în centre, solicitanții de azil erau informați cu privire la drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării lor în centru. Informarea se realiza prin remiterea, sub semnătură, a unui înscris redactat într-o limbă pe care străinul o înțelegea. Reprezentanții centrului au prezentat echipei de vizită materiale informative redactate în limbile engleză, franceză, rusă, arabă, chineză, turcă, pashto, dari, bengali.

Centrul colaborează cu organizații neguvernamentale în vederea identificării solicitanților de azil care pot fi incluși în categoria persoanelor vulnerabile, cât și în vederea asistării lor în relația cu instituțiile sau autoritățile publice pentru obținerea unor documente, drepturi sociale sau alte facilități. În acest sens au fost făcute demersuri în vederea stabilirii și acordării unor drepturi sociale: indemnizație pentru persoana cu handicap, indemnizație pentru creșterea copilului, stimulent de inserție, burse sociale pentru copii.

Pe perioada șederii în Centru, solicitanții de azil care nu aveau mijloace de întreținere, beneficiau de drepturi de natură socială acordate în baza cererii de cazare și asistență materială, astfel că erau stabilite și acordate drepturi bănești (16 lei/zi – hrană și alte cheltuieli, reprezentând transport local, servicii culturale, presa, servicii de reparații și întreținere, cheltuieli cu produse de igienă personală; 100 lei/sezon- haine de iarnă, 67 lei/sezon – haine de vară), suma de bani fiind acordată bilunar. Conform declarațiilor reprezentanților centrului, pentru anumite categorii de beneficiari: femei însărcinate (în funcție de perioada sarcinii), copii sugari cu vârsta până la un an, femei care alăptau, se acordau sume suplimentare.

Potrivit informațiilor comunicate de reprezentanții centrului, directorul centrului sau înlocuitorul legal al acestuia poate aplica sancțiunea suspendării acordării sumei de 6 lei/persoană/zi, reprezentând cheltuieli cu transportul local, servicii culturale, presă, servicii de reparații și întreținere, cheltuieli cu produse de igienă personală pentru o

perioadă de la o lună la 3 luni, în situația în care străinii încalcă Regulamentul de ordine interioară a centrului. Nu au fost astfel de situații pe parcursul anului 2018.

Conform celor opt Rapoarte de incident întocmite pe parcursul anului 2018 au fost reținute: un conflict verbal, injurii, îmbrânceli, altercații între 10 persoane, încercarea de a introduce în centru băuturi alcoolice, stare avansată de ebrietate, comportament agresiv etc.. Au fost sancționate persoanele implicate în conflicte, cu avertisment verbal, avertisment scris, avertizare pentru nerespectarea Regulamentului de ordine interioară etc., iar în unele cazuri a fost recomandată verificarea stării de sănătate, consiliere, fiind întocmite Fișe de consiliere de către reprezentanții centrului.

Refugiații sau beneficiarii de protecție subsidiară puteau solicita în maxim 30 de zile de la data obținerii dreptului, un ajutor nerambursabil, în cuantum de 540 lei/lună cu condiția participării la programul de integrare. Ajutorul nerambursabil se acordă pentru o perioadă inițială de 6 luni, cu posibilitatea de prelungire până la 12 luni, demersurile privind obținerea drepturilor fiind făcute cu sprijinul organizațiilor neguvernamentale.

În situația în care nu erau respectate condițiile stabilite în Programul de reintegrare (participare la cursurile de limba română, înscrierea la Agenția Municipală de Ocupare a Forței de Muncă București - AMOFMB ca persoană în căutarea unui loc de muncă), plata ajutorului nerambursabil înceta, în conformitate cu conținutul raportului privind evaluarea periodică a beneficiarului.

După 3 luni de la depunerea cererii de azil beneficiarii au drept de muncă. De cele mai multe ori beneficiarii nu dețin documente de studii/calificare. Procentul persoanelor angajate este mic, iar domeniile în care lucrează beneficiarii centrului sunt: construcții, întreținere utilaje, împachetat produse lactate, patiserie.

Unele persoane cazate în centru au sesizat echipa de vizită că de la sosirea în centru nu au primit nici o sumă de bani. Conducerea centrului a precizat că nu avea calitatea de ordonator terțiar de credite, însă demersurile în vederea alocării străinilor la plată se făceau în timp scurt. De asemenea, în situația în care s-a constatat că solicitantul de protecție internațională deținea mijloace necesare asigurării unui nivel de trai decent și putea contribui la suportarea costurilor aferente condițiilor materiale de

primire, îngrijire medicală, acordarea acestor drepturi a fost amânată, cu posibilitatea de reluare, în situația în care solicitantul era lipsit de mijloacele de existență necesare.

Organizația „Salvați Copii” acordase sprijin familiilor pentru depunerea documentelor la serviciul public de asistență socială din cadrul primăriei pe raza căruia se afla centrul, în vederea stabilirii dreptului la alocație de stat pentru copii.

Centrul nu avea angajat un interpret, dar colabora cu un mediator cultural, angajat al Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) care desfășura activitate în Centru, 8 ore/zi. De asemenea, exista o persoană cu statut de refugiat care era cazată în centru de mai mult timp și care putea realiza traducerea și interpretarea pentru limba arabă și dialecte rare.

Spațiul alocat Centrului era organizat pe mai multe nivele, la parter fiind amenajate birourile administrative și spațiile de depozitare, iar pe nivelele superioare erau amenajate, pe fiecare nivel câte 14 dormitoare cu grup sanitar propriu și bucătărie. Camerele erau prevăzute cu 4 paturi suprapuse și baie proprie în care erau cazați străni. Unei familii numeroase i-au fost repartizate 2 camere. **O parte a saltelelor erau uzate, iar lenjeria era murdară. Camerele și spațiile comune erau neigienizate, pereții nezugrăviți, mobilierul degradat, iar linoleumul uzat.**

Echipa de vizită a constatat prezența mucegaiului și a urmelor unor inundații mai vechi în unele camere de cazare. Aceste aspecte au fost aduse la cunoștința șefei centrului care a comunicat echipei de vizită că face demersuri anual pentru remedierea acestora. Astfel, **în camera nr. 319, peretele de deasupra ferestrei era acoperit cu mucegai, ușa de la baie era scorjită, iar oglinda era spartă. În camerele nr. 212, 221 și 431 pe tavan au fost observate urmele unei inundații, la data vizitei acestea fiind uscate. În camera 405, toaleta avea tavanul acoperit cu mucegai, iar peretele de deasupra ferestrei era de asemenea, acoperit cu mucegai.** Echipa de vizită a constatat că încăperile nu erau dotate cu televizoare, deși acestea ar reprezenta și un instrument ajutător pentru învățarea limbii române.

Grupurile sanitare prezentau igrasie, iar instalațiile sanitare erau ruginite, o parte dintre acestea fiind defecte. Accesul din cameră spre baie se făcea cu dificultate datorită pragurilor înalte.

Hrana era pregătită de persoanele cazate în centru în bucătăria comună amplasată pe fiecare nivel, în capătul holurilor. Aceasta era neigienizată, mobilierul era degradat, iar mașinile de gătit și frigidererele erau uzate și murdare. La fereastra bucătăriei de la etajul al doilea al clădirii nu era montată o plasă contra insectelor.

Clădirea nu era prevăzută cu lift, accesul între nivele realizându-se pe scările interioare, persoanele cu deficiențe locomotorii, cât și transportul copiilor în cărucioare se realiza cu dificultate. Casa scării nu era suficient igienizată, iar pereții interiori erau nezugrăviți, geamurile nu se închideau, tâmplăria din lemn fiind uzată. Camera de vizită era amenajată la parterul imobilului fiind dotată cu masă și scaune. Aceasta era prevăzută cu grup sanitar propriu.

Pe holuri, în camera de vizită și curtea interioară erau amplasate camere de supraveghere video. **Pe hol, atât la etajul III, cât și la etajul IV, exista un spațiu prevăzut pentru extingtor, din care acesta lipsea, astfel că apreciem că centrul trebuie să dispună măsura asigurării extintoarelor de incendiu.**

Curățenia în camere era realizată de către beneficiari, iar în spațiile comune de beneficiari și după caz, de persoanele responsabile angajate ale centrului.

Din declarațiile reprezentanților Centrului, lenjeria și cazarmamentul erau preluate de o firmă de curățătorie, iar lucrurile personale se spălau de către beneficiari.

Deși în curtea interioară era amenajat un spațiu pentru uscarea rufelor, beneficiarii alegeau ca acestea să fie uscate pe gardul din curtea exterioară, în camere sau pe balcoanele de la capătul fiecărui etaj, oferind o imagine neplăcută.

Încălzirea se făcea în sistem centralizat, clădirea fiind racordată la rețeaua de încălzire cu agent termic a orașului. Se asigura program continuu de apă caldă, imobilul fiind racordat la rețeaua de apă caldă a orașului. Referitor la calitatea apei potabile din centru, au fost efectuate analize pentru controlul acesteia, iar potrivit Buletinului cu rezultatele examenelor bacteriologice al apei nr. 34 din 13 martie 2018, se încadra în valorile admise de Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, republicată.

Potrivit documentelor comunicate de reprezentanții centrului, până la data vizitei au avut loc acțiuni de dezinsecție și deratizare efectuate cu ajutorul unei firme specializate.

Curtea interioară era neamenajată, din declarațiile reprezentanților centrului s-a încercat amenajarea acestui spațiu, dar datorită faptului că se făceau săpături frecvente pentru rețele de apă, nu se poate asigura gazon. În acest spațiu amenajat de către Organizația „Salvați Copii” (tobogane, leagăne, balansoare) se aflau **bănci din lemn în stare avansată de degradare. Echipa de vizită apreciază că se impune remedierea acestei situații prin amplasarea unor bănci noi necesare pentru odihna în aer liber a străinilor.**

Referitor la asistența medicală

În cadrul cabinetului medical al Centrului își desfășura activitatea un medic specialist medicină de familie, angajat al Centrului. Programul de lucru al medicului era de luni până vineri, șapte ore pe zi.

Centrul avea angajat și un asistent medical, având un program de lucru de opt ore pe zi, **patru posturi de asistenți medicali fiind vacante.** Pe durata concediului de odihnă al medicului, problemele medicale ale persoanelor cazate în centru erau rezolvate de asistentul medical care, la nevoie, solicita ambulanța prin serviciul 112. Aceasta era solicitată și în cazul problemelor medicale care apăreau pe timpul nopții.

În caietul de tură de la punctul de control acces se consemnau problemele medicale apărute în lipsa medicului și a asistentului medical, acestea fiindu-le comunicate ulterior.

Centrul asigura, prin intermediul cabinetului medical, medicamentele și materialele sanitare necesare persoanelor cazate în centru.

Vaccinarea antigripală era disponibilă pentru salariați, inclusiv cadrele medicale. Vaccinarea antigripală urma să fie disponibilă și pentru beneficiarii minori, cu sprijinul medicului pediatru din cadrul Fundației ICAR.

Prin includerea unora dintre beneficiarii pe listele de capitație ale unui medic de familie (din afara Centrului) aceștia au fost vaccinați contra bolilor copilăriei.

Pentru facilitarea comunicării cu pacienții, la cabinetul medical sau la spital, se apela, în caz de nevoie, la o reprezentantă a Organizației Internaționale pentru Migrație și la o persoană cazată în Centru.

Pentru asistența stomatologică și oftalmologică, persoanele străine erau îndrumate către CMDTA "Dr. N. Kretzulescu". Ei se puteau adresa oricând și la camera de gardă.

La primirea în Centru persoanelor străine nu li se făceau teste medicale pentru depistarea afecțiunilor medicale, prin urmare nici a bolilor transmisibile.

Fundația ICAR asigura asistența medicală psihiatrică persoanelor cazate în centru, prin intermediul unui medic psihiatru care acorda consultații o dată pe săptămână, precum și asistență psihologică. Medicul Centrului ținea legătura cu medicul psihiatru cu privire la problemele persoanelor cazate în centru.

Tot cu sprijinul Fundației ICAR, un medic de familie era prezent în Centru de două ori pe săptămână. A fost consultat registrul de consultații și tratamente. Prima consemnare înregistrată în acest registru era din data de 17 aprilie 2018, iar ultima din ziua vizitei, fiind menționate diagnosticul de infecție de tract urinar și tratamentul administrat. În ziua vizitei au fost înregistrate opt consultații conform Registrului de consultații și tratamente.

Medicul echipei de vizită a solicitat asistentului medical prezentarea în vederea studierii a fișelor medicale ale ultimilor pacienți consultați în ziua vizitei și în ziua anterioară, însă **acesta nu i-au fost puse la dispoziție. Reamintim dispozițiile anterior citate, potrivit cărora instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura.**

A fost examinată o fișă medicală aflată pe birou în care s-a putut observa că erau consemnate antecedentele personale patologice și eredo-colaterale, precum și rezultatul examenului clinic obiectiv. La rubrica apt cazare în Centru exista semnătura și parafa medicului. Singura consultație consemnată în fișă era din data de 20 septembrie 2018 fiind menționate simptomele, diagnosticul și tratamentul fără a fi aplicată parafa și semnătura medicului.

Pacienții cu diabet zaharat (o beneficiară în vârstă de 50 ani necesita administrarea de insulină) erau tratați la Institutul Național de Diabet, Nutriție și Boli Metabolice "Prof. Dr. N. C. Paulescu" sau la Spitalul Clinic Nicolae Malaxa. Centrul

asigura insulina necesară, fără sincopă în aprovizionare. În general, nu existau sincopă în aprovizionarea cu medicamente a cabinetului medical, existând inclusiv medicamente pentru migrații minori.

Nu au existat persoane străine cu HIV/SIDA, în ultimii 10 ani sau suferind de TBC. Existau persoane diagnosticate cu depresie, schizofrenie, astm bronșic, bronhopneumopatie cronică obstructivă. Pentru afecțiunile ginecologice Centrul colabora cu Policlinica Titan și Spitalul Clinic Dr. I. Cantacuzino. Când exista incertitudine privind starea de minoritate a persoanelor străine cazate în centru, reprezentanții Centrului se adresau Institutului Național de Medicină-Legală "Mina Minovici" pentru evaluare antropometrică.

Cabinetul medical era dotat cu stetoscop, tensiometru, dulap medical cu medicamente, aparat pentru aerosoli, glucotester cu teste în termen de valabilitate, trusă ORL, termometru electronic, frigider pentru păstrarea medicamentelor, **în care nu exista un termometru pentru controlul temperaturii interioare**, cântar adulți, cântar pediatric. În frigider exista insulină expirată din anul 2017 și Novocalmin 300 mg. În cabinetul medical erau disponibile și următoarele medicamente: Vermox comprimate (cp.), Augmentin 1 g, Klabax 250 mg/5 ml (care a expirat în luna decembrie 2016), Nolicin 400 mg cp., Dexametazona fiole, Algocalmin 1g/2ml fiole, Metoclopramid fiole, NoSpa fiole, Carbamazepină LPH cp. 200 mg (care a expirat în luna mai 2016).

Echipa de vizită apreciază că se impune monitorizarea temperaturii din frigiderul pentru medicamente și eliminarea medicamentelor expirate.

Eliminarea deșeurilor medicale se făcea o dată la o lună, de către o firmă specializată.

Centrul dispunea de o ambulanță proprie dotată cu targă, tuburi de oxigen, **însă acestea nu erau conectate corespunzător. Ambulanța nu dispunea de toate dotările necesare.**

Au fost reținute următoarele situații medicale: unei persoane străine aflată în Centru i s-a făcut rău în timpul nopții. Nefiind prezenți medicul sau asistentul medical, un angajat al Centrului aflat în punctul de acces a solicitat o ambulanță, care a sosit după aproximativ patru ore. Persoana a fost transportată cu ambulanța la Spitalul Clinic de Urgență "Sf. Pantelimon" unde a fost operată pentru o sarcină extrauterină ruptă.

O persoană străină care purta guler cervical a avut o fractură de coloană vertebrală în zona cervicală care era consolidată, în prezent. Pentru reevaluări a fost condus la secția de neurochirurgie de la Spitalul Clinic de Urgență "Bagdasar-Arseni" din capitală, a efectuat investigații imagistice, respectiv tomografie computerizată și un RMN (CT-ul la spital, în regim de urgență, iar RMN-ul a fost plătit de Fundația ICAR). Acesta suferea și de multiple abcese dentare pentru care i s-a explicat că sunt necesare extracții dentare, însă a refuzat tratamentul, de mai multe ori, deși i s-a spus că, după extracțiile dentare va beneficia, gratuit, de implanturi dentare prin grija Organizației Internaționale pentru Migrație. Deși, la un moment dat, părea că a fost convins să urmeze tratamentul stomatologic necesar, acesta a renunțat la el înainte de a se începe procedura.

O altă persoană străină s-a automutilat practicându-și niște tăieturi la nivelul antebrațului și a fost transportată la un spital de psihiatrie însoțită de cadre de poliție. Psihologul a relatat că persoana beneficia de medicație psihotropă, se afla în evidență pentru tendințele de automutilare și beneficia de asistență psihologică. Fiind invocată confidențialitatea documentelor, **nu au putut fi consultate de către membrii echipei de vizită documentele referitoare la ședințele de asistență psihologică acordată.**

Conform informațiilor comunicate de un reprezentant al Centrului, unele persoane cazate în centru au declarat că au fost violate (în Bulgaria) chiar de către cei care trebuiau să le protejeze. Una dintre aceste persoane a primit statutul de refugiat în România. **Medicul echipei de vizită apreciază că se impune consilierea psihologică a persoanelor care au susținut că au fost violate.**

Psihologul a relatat că existau în centru 2 persoane victime ale torturii/relelor tratamente în țara de origine, dar **acestea nu beneficiaseră încă de asistență psihologică. În aceste cazuri consilierea psihologică este foarte importantă pentru ameliorarea statusului psihic al persoanelor respective.**

Fundația ICAR s-a ocupat de achiziționarea următoarelor dispozitive medicale: a unei perechi de ochelari, a unei orteze medicale (pentru o persoană străină din Somalia) și a unui aparat auditiv.

Referitor la asistența socială

Deși art. 8 din Ordonanța Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, Secțiunea 2: Accesul la asistență medicală, la sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și la sistemul național de asistență socială, prevede faptul că: *„Străinii care au dobândit o formă de protecție în România au acces la sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și la sistemul național de asistență socială, în condițiile prevăzute de lege pentru cetățenii români”*, **Centrul nu avea angajat un asistent social care să poată facilita accesul persoanelor custodiate la servicii și beneficii de asistență socială.**

Totodată, în art. 3 alin. (3) din Legea nr. 466/2004 privind Statutul asistentului social, cu modificările și completările ulterioare, se remarcă importanța asistentului social, fiind prevăzute atribuțiile acestuia, astfel: *„Asistentul social desfășoară în principal următoarele tipuri generale de activități: c) dezvoltă planuri de acțiune, programe, măsuri, activități profesionalizate și servicii specializate specifice domeniului; e) stabilește modalitățile concrete de acces la prestații și servicii specializate de asistență socială pe baza evaluării nevoilor”*.

De asemenea, potrivit art. 3 alin. (5) din legea enunțată anterior: *„Instituțiile și organismele publice sau private, abilitate prin lege să desfășoare activități de asistență socială, au obligația de a asigura realizarea activităților prevăzute la alin. (3) de către asistenți sociali sau sub îndrumarea directă a acestora”*.

Așa cum au precizat reprezentanții Centrului, în cadrul Compartimentului de Integrare și Asistență erau angajați un ofițer și trei agenți, activitatea specifică de asistență socială fiind realizată, la momentul vizitei, numai de un singur angajat.

Persoana cu atribuții de asistență socială din cadrul Compartimentului de Integrare și Asistență nu avea studii de specialitate în domeniul asistenței sociale, atribuțiile acestuia fiind limitate la efectuarea demersurilor privind cazarea, acordarea ajutorului material și a ajutorului nerambursabil.

Minorii participau la cursurile școlare fiind înscriși la Școla Generală nr. 145 și Școala „Ferdinand I”, Ministerul Educației asigurând cursuri de limba română numai pentru minori.

Personalul din cadrul Compartimentului de Integrare și Asistență cu atribuții în domeniul asistenței sociale realiza consilierea socială întocmind documente specifice (ancheta socială, evaluarea nevoilor beneficiarilor și întocmirea Planului Individual de Integrare, a Protocolului de Integrare, etc) **nefiind respectate prevederile legale în domeniul asistenței sociale** (Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare) **care stipulează faptul că ancheta socială, elaborarea și monitorizarea planurilor de intervenție se realizează de asistentul social.**

Reprezentanții Centrului au declarat că pentru a crește capacitatea centrului, biblioteca și sala religioasă au fost desființate, ceea ce a condus la **limitarea drepturilor beneficiarilor la activități de recreere și socializare, cât și de practicare a religiei.**

Centrul nu asigura acces la telefon sau internet, beneficiarii folosind numai telefoanele proprii, inclusiv pentru acces la internet.

Activitățile de asistență socială se realizau, în principal în cadrul proiectelor organizațiilor neguvernamentale: Organizația „Salvați Copii, Organizația Internațională pentru Migrație - OIM, Consiliul Național Român pentru Refugiați - CNRR, Fundația ICAR, AIDRom – Asociația Ecumenică a Bisericilor din România, JRS - Asociația Serviciul Iezuiților pentru Refugiații din România.

Centrul a pus la dispoziția organizațiilor neguvernamentale spații de birouri și alte spații dedicate copiilor, atribuțiile de asistență socială fiind preluate în cea mai mare măsură de aceste organizații.

S-a constatat lipsa implicării personalului din cadrul Compartimentului de Integrare și Asistență în activități de asistare în vederea obținerii unor drepturi și facilități, atribuție specifică asistentului social, aceste responsabilități fiind preluate, în cea mai mare parte de către organizațiile neguvernamentale deși responsabilitatea acestor activități trebuie să fie, în principal a centrului.

Organizația „Salvați Copiii” asigura asistență materială (pachete de urgență pentru familiile cu copii constând în alimente de bază, suplimente nutritive, vitamine, produse igienico-sanitare, îmbrăcăminte, etc; asigurarea rechizitelor necesare copiilor

integrați școlar; plata alocației zilnice de hrană pentru copiii preșcolari care frecventează grădinițe de stat; asigurarea tuturor materialelor necesare desfășurării activităților în camerele Copiilor din Centru), asistență medico-socială și suport educațional (organizarea unor activități educative ce au ca scop integrarea copiilor solicitanți de azil și refugiați în sistemul românesc de învățământ). Asistentul social din cadrul organizației „Salvați Copiii” care desfășura activitate în Centru era înscris în Registrul Asistenților Sociali din România și deținea treapta de competență specialist.

Activitățile desfășurate aveau ca scop: asistența psiho-socială a copiilor solicitanți de azil sau cu o formă de protecție, a părinților acestora, precum și a minorilor neînsoțiți, în acord cu legislația privind acordarea serviciilor sociale și de consiliere psihologică; informarea părinților cu privire la accesul copiilor la sistemul național de învățământ; colaborarea cu personalul de integrare în vederea înscrierii copiilor solicitanți de azil și refugiați la grădiniță și școală; organizarea, în cadrul Centrelor a unor activități educaționale și de „after school” pentru copii, Organizarea de activități recreative (teatru, film, muzeu, etc) și de acomodare culturală pentru copii și părinți, în limita resurselor disponibile, cât și organizarea unor evenimente speciale cu diferite ocazii (Ziua Copilului, Ziua Refugiatului, Sărbătorile de Paști și de Crăciun, etc).

De asemenea, în cadrul Centrului Organizația „Salvați Copiii” amenajase și dotase spațiile destinate desfășurării activităților pentru copii (camera Copiilor) cu: mobilier, echipamente IT, mochetă; amenajarea și dotarea unui spațiu destinate îngrijirii nou-născuților și sugarilor mici (camera de tip mama și copilul) cu: mobilier, echipamente electrocasnice specifice, consumabile, mochetă; amenajarea unor spații de joacă exterioare, precum și dotarea acestora cu respectarea standardelor legislative în vigoare. Prin Proiectul – Servicii integrate pentru copiii solicitanți de azil și refugiați, derulat pe o perioadă de un an, începând cu data de 8 noiembrie 2017 (finanțator Organizația „Salvați Copiii” UK), s-a urmărit să se ofere asistență adecvată copiilor solicitanți de azil și refugiați, precum și familiilor lor, cu scopul de a răspunde nevoilor specifice ale acestora și de a le facilita integrarea în societatea românească. Activitățile desfășurate în cadrul proiectului au vizat: consilierea socială a părinților copiilor solicitanților de azil în vederea unei mai bune cunoașteri a drepturilor și obligațiilor asociate statutului. Adulții au fost sprijiniți în vederea accesării beneficiilor sociale la

care aveau dreptul (alocația de stat pentru copii, ajutor social-venit minim garantat, ajutoare de urgență, etc); consilierea părinților pentru accesarea serviciilor de sănătate pentru ei și pentru copii, prin înscrierea la medicul de familie, însoțirea familiilor la medic (în caz de necesitate); consiliere educațională a părinților pentru înscrierea copiilor în creșe, grădinițe și școli, medierea relației cu profesorii, monitorizarea participării școlare a copiilor, etc.

De asemenea, au fost incluse în proiect activități educaționale și recreative pentru facilitarea integrării sociale a copiilor și acordarea de suport material (alimentație, îmbrăcăminte și materiale igienico-sanitare) în vederea acoperirii nevoilor de bază și a facilitării integrării sociale și educaționale a copiilor și adulților vulnerabili, inclusiv asistență medicală pentru acoperirea unor tratamente și investigații medicale nedecontate de asigurarea de sănătate, tratamente stomatologice, sau taxe pentru plata grădiniței pentru acele familii care doresc să își înscrie copii la grădiniță cu program prelungit pentru ca ei să își caute locuri de muncă și să poată lucra.

OIM implementa în Centru diverse proiecte, asigurând medicamente, lapte praf, scutece de unică folosință pentru copii sau tichete valorice ce pot fi folosite pentru achiziția de alimente. De asemenea, organizația a pus la dispoziție un mediator intercultural.

JRS implementa un proiect ce avea ca grup țintă beneficiarii de protecție internațională lipsiți de venituri acordându-le sprijin în vederea identificării de locuințe și subvenționarea costurilor cu chiria și utilitățile pentru o perioadă de un an.

Cu sprijinul organizației AIDRom se ofereau: cursuri de limba română, consiliere socială, asistență financiară pentru persoane vulnerabile, pachete de instalare, pachete cu alimente, traducere documente, acomodare culturală. Cursurile de limba română și activități culturale se organizau la centru o dată pe săptămână, iar trei zile pe săptămână aceste activități se realizau la sediul AIDRom. De asemenea, conform proiectului, se mai organizau vizite în parcuri, muzee, festivaluri tradiționale, etc.

Prin proiectele derulate în cadrul centrului, de către ICAR se realizau activități, sesiuni de consiliere psihologică și asistență psihologică, consiliere socială și sesiuni de informare despre sistemul de sănătate, însoțire la consultații, asigurarea tratamentelor medicale.

CNRR oferea consiliere și asistență juridică gratuită pe perioada procedurii de azil. De asemenea, organizația realiza vizite săptămânale în centru pentru a monitoriza situația cazurilor vulnerabile și a oferi consiliere socială/juridică la cerere beneficiarilor unei forme de protecție internațională.

Din discuțiile purtate cu beneficiarii centrului, aceștia erau mulțumiți de sprijinul acordat de organizațiile neguvernamentale de la care primeau: alimente, lapte pentru copii, scutece de unică folosință, etc, de activitățile desfășurate în centru: educative (cursuri de limba română, desen, pictură) și de petrecere a timpului liber (plimbării, excursii, audiții muzicale), de implicarea acestora privind înscrierea și participarea copiilor în unitățile de învățământ (grădiniță, școli).

De asemenea au fost evidențiate aspecte referitoare la faptul că sumele primite de la Centru sunt insuficiente, organizațiile neguvernamentale susținându-i financiar în astfel de situații.

Din declarațiile reprezentanților Centrului, îmbrăcămintea era asigurată, în cea mai mare parte, din donații ale organizațiilor neguvernamentale sau de la persoane fizice sau juridice.

Referitor la asistența psihologică

Centrul avea un psiholog angajat în cadrul compartimentului Asistență psihologică, însă la momentul vizitei contractul acestuia de muncă era suspendat la cerere pe o perioadă de 1 an, urmând ca psihologul să se întoarcă la lucru în luna octombrie anul curent, conform celor declarate de șefa centrului. Asistența psihologică era asigurată de către doi psihologi, un psiholog angajat al Fundației ICAR (cu o normă de 4 ore pe zi) și un psiholog angajat de către Fundația ICAR (4 ore pe zi) și Salvați copiii (2 ore pe zi), conform declarațiilor acestora. Fundația ICAR desfășurase proiectul „Servicii de sănătate adaptate și accesibile pentru solicitanții de azil din România” în perioada 7 iulie 2016 – 6 iulie 2018, iar în perioada 27 iulie 2018 – 24 iulie 2019 urma să implementeze proiectul „Servicii de Ocrotire a Sănătății pentru Solicitanții de Azil (S.O.S. – S.A.)”. Conform datelor prezentate de conducerea centrului, în centru erau cazate 141 de persoane, dintre care 97 erau solicitanți de azil, 18 refugiați și 26 persoane cu o formă de protecție, dar Fundația ICAR asigura asistență doar pentru solicitanții de

azil, nu și pentru celelalte categorii. Astfel, era absolut imperioasă asigurarea asistenței psihologice tuturor străinilor din centru.

Psihologii erau înscriși în Colegiul Psihologilor din România în specialitățile Psihologie Clinică și Psihoterapie. Deși au fost solicitate, **psihologii nu au făcut dovada participării la cursuri de formare continuă**, în conformitate cu art. 17 lit. d din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România „*psihologul cu drept de liberă practică are obligația să se preocupe de perfecționarea calificării profesionale*”. **În timpul vizitei, angajații nu au consimțit să facă nicio copie după niciun document (orar, fișă de observație, raport lunar de activitate etc.), motivând că șefa Fundației a avut o ședință cu ei și le-a comunicat să nu se înmânceze copii de pe documente reprezentanților instituției Avocatul Poporului, astfel că nu s-au putut obține informații relevante despre asistența psihologică furnizată solicitanților de azil.**

Psihologii își desfășurau activitatea în 2 cabinete care dispuneau de dotări corespunzătoare pentru desfășurarea activităților de tip psihologic și erau întrunite condițiile privind confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor, în conformitate cu prevederile art. 4 alin. (2) din legea anterior amintită „*Confidențialitatea actului psihologic este protejată prin lege și este o obligație a oricărui psiholog*”.

Serviciile psihologice acordate de către Fundația ICAR solicitanților de azil erau constituite de: identificarea solicitanților de azil vulnerabili și/sau în nevoie de asistență psihologică; oferirea de asistență psihologică (individuală și de grup) adaptată pentru solicitanții de azil; organizarea de sesiuni de informare și pregătire regionale privind identificarea persoanelor vulnerabile.

Din discuțiile purtate cu un psiholog angajat de Fundația ICAR și din verificarea documentelor a rezultat că în urma oferirii de asistență psihologică erau completate următoarele acte: Fișă individuală de prezență la serviciile psihologice ale proiectului, Notă de informare privind protecția datelor personale, Fișă de monitorizare a clientului. Psihologul întocmea lunar un Raport de activitate, care cuprindea beneficiarii și activitățile realizate. Conform Raportului întocmit pe luna august 2018, activitățile

realizate în această lună au fost următoarele: pregătire pentru interviul I.G.I. pentru 2 minori neînsoțiți, 1 ședință de consiliere psihologică pentru un minor neînsoțit, 2 ședințe de consiliere psihologică pentru o persoană cu afecțiune psihiatrică, 1 ședință de pregătire pentru interviu pentru o persoană victimă a torturii în țara de origine, 1 informare despre serviciile Fundației ICAR pentru un solicitant de azil. În total, pe luna august au fost menționate de către psihologul prezent la momentul vizitei 7 ședințe cu 5 persoane. Psihologul fiind angajat, conform propriilor declarații, cu o normă de 4 ore pe zi, considerăm că **7 ședințe de asistență psihologică într-o lună sunt insuficiente.** Psihologul nu a fost oferit informații referitoare la numărul solicitanților de azil care au beneficiat de servicii psihologice în cursul anului 2018, informații referitoare la ședințele totale de consiliere psihologică, la notificările depuse către I.G.I. legate de solicitanții de azil vulnerabili, la realizarea rapoartelor psihologice a solicitanților de azil depuse la instanța de judecată, dacă au fost întocmite evaluări psihologice a unor solicitanți de azil necesare Comisiei de Handicap etc.. **Psihologul nu avea un Registru de evidență a actelor profesionale din care puteau să reiasă informații referitoare la activitatea de asistență psihologică desfășurată de-a lungul anului și ulterior vizitei nu au fost furnizate echipei de vizită alte rapoarte lunare. Astfel, nu se poate concluziona că solicitanții de azil au beneficiat de asistență psihologică conform nevoilor lor, că au fost evaluați din punct de vedere psihologic** (psihologul nu a prezentat echipei de vizită nici un Raport de evaluare psihologică), **că au fost identificate persoanele vulnerabile, că au avut loc consilieri de grup** (nu a fost prezentată Lista de participanți și tema abordată în cadrul consilierii psihologice de grup), etc. În ambele proiecte, conform declarațiilor psihologului, norma de lucru a fiecăruia dintre cei doi psihologi era de 4 ore pe zi, 5 zile pe săptămână, existând astfel posibilitatea de a desfășura mai multe activități psihologice cu solicitanții de azil.

Psihologul angajat la organizația Salvați copiii desfășura activități în principal cu copiii (terapie prin artă, terapie prin jocul cu nisip etc.), dar și cu părinții acestora. Părinții copiilor intervievați și copiii mai mari au relatat că participă foarte des, unii zilnic, la aceste activități și că sunt foarte mulțumiți de psiholog.

La momentul vizitei, în evidența Fundației ICAR se aflau următoarele persoane vulnerabile: 4 minori neînsoțiți (**doar 2 dintre aceștia au beneficiat de asistență**

psihologică), 1 familie monoparentală (a beneficiat de 2 ședințe de consiliere psihologică), nici o femeie însărcinată, 2 persoane victime ale torturii (**nu au beneficiat de asistență psihologică**; conform declarațiilor psihologului, medicul Fundației ICAR le-a întocmit Rapoarte somatice în vederea documentării medicale ale relelor tratamente suferite în țara de origine), o persoană despre care exista suspiciunea că ar fi victimă a mutilării genitale (**nu a beneficiat de asistență psihologică**, dar a beneficiat de 3 ședințe de consiliere socială și a fost consultată de către medic), nici o persoană vârstnică, nici o persoană cu dizabilități, 2 persoane cu probleme de sănătate mentală (psihologul a relatat că ambele beneficiază de medicație psihotropă, că una din aceste persoane a avut 2 tentative suicidare, iar cealaltă era în evidență pentru tendințele de automutilare, ambele au beneficiat de asistență psihologică, conform declarațiilor angajatului Fundației ICAR, însă aceste 2 dosare nu au putut fi văzute de către psihologul din echipa de vizită, fiind invocată confidențialitatea documentelor).

Reprezentantul centrului a declarat că în anul 2018 au fost identificate următoarele persoane vulnerabile: 5 persoane cu handicap, 7 familii monoparentale, 1 minor neînsoțit, 2 persoane vârstnice. Totuși, Fundația ICAR a menționat în luna august o persoană cu afecțiune psihiatrică și o persoană victimă a torturii, care nu s-au regăsit în cele declarate de reprezentantul centrului. **Nu au fost furnizate alte informații referitoare la categoriile de persoane considerate vulnerabile** (identificarea lor și asistența psihologică (evaluare, consiliere) acordată minorilor, minorilor neînsoțiți, persoanelor cu dizabilități, persoanelor în vârstă, femeilor însărcinate, părinților singuri însoțiți de copiii lor minori, victimelor traficului de persoane, persoanelor care suferă de afecțiuni grave, persoanelor cu afecțiuni mintale și persoanelor care au fost supuse torturii, violurilor sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, ori aflate în alte situații speciale etc.), și nici informații referitoare la persoanele care intră în categoria solicitanților care necesită garanții procedurale speciale, potrivit Legii nr. 331/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul străinilor.

Cât privește neimplicarea conducerii centrului în asigurarea accesului membrilor echipei de vizită, în special a psihologului la documentele referitoare la asistența psihologică asigurată străinilor, reiterăm dispozițiile Legii nr. 35/1997, republicată și ale Protocolului opțional, potrivit cărora instituțiile publice sunt obligate să pună la dispoziția

membrilor echipei de vizită orice documente sau informații necesare desfășurării vizitei, asigurând accesul la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat persoanelor aflate în centru.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

**conducerii la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru
Solicitanții de Azil - București să întreprindă măsurile legale care se impun
pentru:**

- Renovarea și dotarea tuturor spațiilor corespunzător specificului acestora (camere, spații comune- scări și holuri, bucătării, camera de vizită), inclusiv amenajarea unor spații pentru activități socio-educative și de recreere (interioare și exterioare) și asigurarea accesului neîngrădit al tuturor beneficiarilor în toate spațiile destinate acestora;

- Efectuarea demersurilor în vederea ocupării posturilor vacante de cadre medicale medii; testarea beneficiarilor, la intrarea în Centru, pentru boli transmisibile; instalarea unei truse medicale de prim ajutor într-un loc permanent accesibil; dotarea corespunzătoare a ambulanței Centrului cu materiale și echipamente medicale; verificarea permanentă a termenelor de valabilitate a medicamentelor.;

- Implicarea personalului de specialitate din cadrul Compartimentului de integrare și Asistență în activități de asistență socială sau atragerea de personal de specialitate (asistent social), urmărind respectarea prevederilor legislative în domeniul asistenței sociale cu privire la realizarea activităților specifice de către aceștia, astfel ca activitatea în materia asistenței sociale desfășurate de către organizațiile neguvernamentale să fie o activitate complementară;

- Identificarea unor soluții privind asigurarea accesului permanent la activități de consiliere socială, activități socio-educative, sesiuni de acomodare culturală, cursuri de limba română ca responsabilitate a Centrului, organizațiilor neguvernamentale revenindu-i responsabilitatea completării unor astfel de servicii;

- Eliminarea întârzierii acordării drepturilor financiare beneficiarilor nou veniți în centru;

- Evaluarea psihologică a tuturor străinilor care sosesc în centru în vederea identificării persoanelor vulnerabile, ulterior acestea urmând să aibă acces adecvat la serviciile de asistență medicală și psihologică (femeile însărcinate, victime ale torturii în țările de origine, minorii etc.);

- Intensificarea ședințelor de consiliere psihologică acordate solicitanților de azil, având în vedere că pe parcursul unei luni au fost acordate 7 ședințe de asistență psihologică, pentru 5 persoane (luna august 2018);

-Facilitatea colaborării dintre membrii echipei de vizită ai instituției Avocatul Poporului și organizațiile neguvernamentale care desfășoară activități în centru, prin prezentarea documentelor solicitate, referitoare la situația străinilor, având în vedere că străinii se află în custodia statului român prin I.G.I. și nu în custodia organizațiilor neguvernamentale;

-Facilitarea colaborării cu reprezentanții echipei de vizitare a MNP de către conducerea centrului în sensul furnizării de către angajații unității a documentelor sau informațiilor care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura potrivit dispozițiilor art. 40 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată și ale art. 20 din Protocolului opțional, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, ratificat prin Legea nr. 109/2009.

București, 29 martie 2019